

Izhaja

vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 20 vinarjev od garmondvrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto 4 krone (2 gld.)

Denar naj se pošilja pod napisom:

**Upravništvo „Mira“
v Celovcu,**

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Leto XX.

V Celovcu, 5. septembra 1901.

Štev. 36.

Važnost negovanja národnega čuta.

Odkar je Bog prevzetnemu ljudstvu pri gradbi babilonskega stolpa zmešal jezike, nahaja se na zemlji več govoric in več različnih narodov. Niso pa poznali národi v starih časih národnosti v tem pomenu, kakor jo umevamo sedaj. Vsak národ je imel prvotno svojo zemljo in svoje vladarje; če je močnejši národ podjarmil slabjšega, vzel mu je samostojnost in lastne vladarje, ni mu pa jemal njegovega jezika, niti njegove vere; nasprotno, v poganskih časih je vzprejel dostikrat zmagoviti národ tudi bogove premaganega med svoje. V okviru ene in iste države so imele različne národnosti pomen le v toliko, kolikor so nasprotovale celokupni državi in se skušale od tujega gospodstva zopet osvoboditi. Tudi v srednjem veku in do najnovejšega časa v novem veku ne najdemo pojma národnosti v dandanašnjem smislu. Národnostni čut je izrodek novejšega časa, in kako moč da ima, to vidimo v naših nasprotnikih Nemcih, ki tem močnejši postajajo, čim bolj ga negujejo.

Ustvaritelji národnega čutstvanja so prav za prav nemški vseučiliščniki, burši. Vseučilišča so bila kakor matere znanosti in vede tudi matere národnega prepričanja. Tam se je prvič mladi mož začel zavedati, kateri jezik ga je mati pri zibelki učila, in ljubezen do tega jezika in do vsega národa, ki ga govori, se je vcepila globoko v srce in dovedla marsikaterega do visokih uspehov; saj lahko rečemo, da bi sedanje mogočne zjedinjene Nemčije ne bilo, da ni bil národno-nemški čut oni kit, ki je močno zvezal posamezne si nasprotujoče dele v sedanjo impozantno celoto.

Sedaj so Nemci močni in mislilo bi se morda, da ne trebajo več toliko poudarjati svojega národnega čuta in svoje národnosti, a vendar opazamo ravno nasprotno. V vsakem malem mestecu, kjer jih je le peščica, se zbirajo, in znano nam je, na kako zopern način dostikrat naglašajo svojo národnost. Sedanja moč Nemcev izhaja brezdvomno iz njihove v strogo nemško-národnem duhu vzgojene mladine in sploh iz čile neumorne delavnosti za povzdigo národnega čuta med vsemi sloji ljudstva.

Akoravno opazamo mi Slovenci napredke nemške moči dan na dan in tiste tudi že precej hudo ču-

timo, se vendar v tem pogledu nočemo vzgledovati nad njimi, četudi najlepše dela oni, ki posnema od sovražnika, kar je od njega posnemanja vredno. Z žalostjo moramo priznati, da je pri nas národni čut skoraj da popolnoma zaspal. Minuli so časi Slomšekovi, Einspielerjevi, Bleiweisovi, dr. Tomanovi in dr. Razlagovi, mož, ki so cepili v dovzetna slovenska srca z ognjevito pisano in živo besedo čut, da so Slovenci, čut národnega zavedanja. Takrat se je našlo mnogo Slovencev, ki so s ponosom poudarjali, da so slovenske matere sinovi, in so bili pripravljeni za svoje národne svetinje žrtvovati imetje in kri. Takrat je imela slovenska národna pesem čudotvorno moč: budila je speče koroške Slovence in prihajali so trumoma poslušat pod slovensko lipo govornike, ki so neumorno poudarjali najbolj občutno struno v srcu národa, čut, da ni sramota biti Slovenec, da je Slovenec enakopraven z oholim Nemcem, da je prešel čas, ko nas je Nemec pestil, da ima slovenska govorica isto pravico pred Bogom in vladarjem, kakor jezik nemški. Slovenski Korotan je takrat vstajal in se veselil očividnih znatnih uspehov, ki jih je dosegel.

Žalostna usoda Slovencev pa je hotela, da so dobili krmilo národov v roko močje, ki niso delovali naprej v smislu naših prvobornih, ki so na prvo stran političnega programa zapisali druge smotre in uvrstili národnost med bolj postranske zadeve. Zato gledamo dandanes po slovenskih listih zaman po navdušujočih národnih člankih; povsod opazamo le poudarjanje liberalizma ali klerikalizma, in tudi slavospeve na korist zveze z Nemci, bodisi z liberalnimi, bodisi s konservativnimi. Žalostno je, da more slovenski sin se ogrevati za skupne korake z Nemci, ko smo se komaj otresli nemškega jarma, ko postajajo nemški naskoki na slovansko posest še ljutejši, kot so bili nekdanj, in ko bi nam mogla vendar biti še v živem spominu sramota, s katero so blatili v starih časih nemški pohotnejši slovenska dekleta, predno jih je smel odvesti ženin na svoj dom.*) Nikoli Nemec ne bode pripoznaval enakopravnosti Slovana, naj bode pristaš katerekoli stranke. Za to imamo sto in sto dokazov celo iz najnovejšega časa. Velikanski napor nemštva, odstraniti Slovence iz površja, in dejstvo, da navzlic temu le jako polagoma napredujejo na slovenskih tleh, bi nam imelo biti svedok, da slovensko ljud-

*) Jus primae noctis.

stvo tudi samo za se še lahko tvori silo, s katero se ne bo smelo kar pométati, da bi se razvijalo v prejšnjem smislu naprej.

Prej se je poudarjala národnost in národno izdajalstvo; sedaj se poudarja izključno le vera in brezverstvo. V tej zadevi se ne ozirajmo na druge pokrajine, — ostanimo na Koroškem. Vprašajmo vsakogar, komur so tod količkaj razmere znane, ali pozna res národnega slovenskega kmeta, ali sploh kakega národno-čutečega moža, ki bi ne bil veren katoličan? A koliko najde brezvercev med našimi nasprotniki, katerim se pridružujejo vsi do zadnjega tudi tisti rojeni Slovenci, ki so postali nezvesti svojemu národu in delajo danes kot poturice tlako v nemškem taboru. Pri nas je národna zavest in katoliško prepričanje v tako ozki zvezi, da se dela, če se dela za prvo, tudi za drugo, med tem ko se obratno to ne more trditi, ker se smatra národnost za nekako poganstvo. Slovenska národnost na Koroškem je rahla cvetka, ki potrebuje tem izdatnejšega negovanja, čim bolj ji preti pogin sovražne sile. Negovati se ga more pa s tem, da se našemu ljudstvu vedno in vedno poudarja národnost, da se budi v njem slovenska zavest, da se ga skuša napraviti gospodarsko in politično od Nemcev neodvisnega, da se poskrbi vsaj v nekaterih krajih tudi za národne čitalnice, za národne zabave in poučne igre, seosebno pa, da bi se skrbno negovala povsod slovenska národna pesem, podpirala pevška društva in se skrbelo za to, da bi obstoječa pevška društva napravljala izlete in budila ter učila naše ljudstvo, spoznavati milino materinščine in mu polagati v srce ponosni čut, da je sin slovenskih planin. Na ta način bi utegnili še postati sila sami za se, ne trebajoči nemške zveze. Če nam pa grozi pogin, bi imeli vsaj zavest, da smo se borili hrabro po vzgledu svojih očetov za svoje najlepše imetje, za slovensko zemljo, slovenski čut in slovensko prepričanje ter da nismo podali sovražniku roke v srhvo našega hitrejšega pogina. Vam pa, slovenski kmetje, kličemo: hranite kot biser v svojem srcu poleg svoje sv. vere tudi slovensko zavest; negujte in spoustujte jo do zadnjega diha, postopajte v svojem življenju tako, kot vam narekuje ona, in naj vam velja vsak, ki pravi, da je národna zavest postranska stvar, za izdajico národa!

PODLISTEK.

Železnica skoz Karavanke.

Iz Rožne doline.

Sedaj, ko se vse prebivalstvo celega Roža zana za novo železnico preko Celovca skoz Karavanke na Gorenjsko in nadalje v Gorico in Trst, zdi se nam primerno, ponoviti stare opomine in dodati nekaj mislij o tej za vse planinske dežele tako važni železni cesti.

Odkar se spominja sedanji rod, govorilo se je vedno o „ljubeljski“ železnici; tako namreč smo kot fantje, ko smo še v šolo hodili, imenovali to progo, kajti nikomur ni prišlo prej na misel, da bode mogla železnica zgraditi se po drugi črti, kakor od Celovca skoz Ljubelj do Tržiča in odtod na Kranjsko mesto čez Škofjo Loko itd. v Trst. To je bilo občno prepričanje in občna želja vseh ljudij. Tudi v merodajnih krogih se do najnovejšega časa ni mislilo na drugo progo kot na ravno omenjeno. A ugodni čas ali boljše rečeno ugodni časi se niso porabili tako, da bi se bila uresničila ta občna želja národa. Premalo se je delalo, agitiralo, pisalo za ljubeljsko železnico. Posebno ko se je odprla Rudolfova železnica do Št. Vida, se je kazala najugodnejša prilika, da se nadaljuje do Celovca in odtod čez ali skoz Ljubelj na Kranjsko. Ali ravno v tem odločilnem času se nič ni storilo. Zastop celovskega mesta, katero je prvič že po svoji legi, potem pa tudi kot glavno mesto Koroške bilo v prvi vrsti poklicano, da se naj poteguje na vse pretege za tako važno občilo, spalo je spanje

pravičnega; tedanji župan celovski, Jezernik, mož staroliberalnega mišljenja in brez vse energije (poguma), bil je jako zadovoljen in se je rad pobahal, da se mu je posrečilo izposlovati od dunajske vlade graditev postranske železnice, ki naj bi vezala Št. Vid s Celovcem. Tako se je gradila proga preko Beljaka in glavno mesto naše dežele bilo je od svetovnega prometa izključeno. Pomen tega preziranja vidi se v tem, da je prebivalstvo celovskega mesta jako počasno naraščalo; sledila je prava otplost obrtnega in trgovinskega življenja; životarilo se je skoz celih dvajset let. Dunajski krah vplival je tudi v tem oziru prav zelo, in njegovi nasledki so se čutili mnoga in mnoga leta. Vprašanje tako imenovane karavanske železnice se je izbrisalo iz dnevnega reda in agitacija za to važno podjetje je čisto zaspala. Med tem časom pa je delala gorenja stran koroške dežele za tursko železnico; posebno Beljačani in njih poslanec Steinwender potegovali so se za njo. Ko je torej po minuli obstrukciji ministerstvo Koerberjevo, prisiljeno, potolažiti razburjene duhove državnih zastopnikov in nezadovoljnih národov, predložilo državni zbornici takozvane investicijske predloge, stali ste si, kar se tiče železnice po planinskih deželah, dve stranki nasproti jedna drugi: jedna se je potegovala za tursko, druga za karavansko črto. Za prvo je bila gorenja Koroška, za drugo pa spodnji del kronovine, njej na čelu Celovec. Vlada morala je to nasprotje rešiti in staviti predlog, s katerim bi bile obe stranki zadovoljni in nasprotniki zjedinjeni. V to svrhu izdelal se je načrt, da se zgradi prvič železnica skoz tursko gorovje do Beljaka, potem pa karavanska od Beljaka in Celovca skoz Rožno dolino. Obe

progi zjedinite se pred predorom v Medvedjem dolu pod Roščico, dobro uro hodá od Podgorjan v Rožu. In res je s to rešitvijo perečega vprašanja zadovoljno vse, staro in mlado, in reči se mora, da je inženir, ki je izumil to progo, moral biti mož bistrega duha in izvenrednega strokovnjakega znanja. Ljudstvo se veseli nove železnice in težko pričakuje trenutka, ko bo žvižgal vlak po krasni domovini. Na mnogih krajih pripravljajo se že ljudje na ta čas. Posebno krčmarji se trudijo razširiti svoje prostore, da bodo mogli ustreči tujcem, katerih bode prišlo prav za gotovo veliko in mnogo. Rožna dolina bode se še le zdaj odprla svetovnemu prometu, bila je doslej terra incognita, t. j. nepoznana dežela. Dasiravno je samo 3 do 4 ure od Celovca ločena, bil je promet po humberškem klanecu jako mučen, zato redek in drag. Zato je bilo tudi doslej malo hribolazcev in drugih turistov videti pri nas, še manj pa takih, ki prihajajo na letovišča in ostajajo po 6 do 9 tednov, da se odpočijejo od mestnega hrupa in okrepečajo izmučene živce za novo delovanje. To se bode v prihodnje vse izpreobrnilo. Prišlo bode takih ljudij, da jih bo vse mrgolelo. S tem prišel bode domačinom tudi zaslužek, ki je bil sedaj že jako pičel. Fužine in tovarne, kar jih imamo, bodo dobile cenejšo vožnjo na vse kraje vesoljnega sveta in bodo lahko pomnožile svoto svojih izdelkov. Samo nekaj nam na celem podjetju ni po volji. Največja vas v Rožu so Borovlje. Ta vas širi se jako naglo, prebivalstvo narašča in je doseglo povodno zadnje ljudske štetve že 2500 duš; prebivalstvo vseh drugih vasij je nazadovalo. V Borovljah in v okolici (Bajtišče, Podljubelj) nahaja se največ obrtnije in trgovine

Poročilo

o poučnem shodu „Zveze slovenskih posojilnic v Celju“,

ki se je vršil dne 29. avgusta t. l.

Vsak zaveden koroški Slovenec vé in rad priznava, da so naše posojilnice trdna in zanesljiva zaslomba naši narodnosti. Njih vsestranski in zdravi razvoj mu je pri sreči. Ta razvoj pa je le mogoč, ako so naši posojilničarji v vseh rečeh, ki se tičejo posojilnic, dobro poučeni in izveščani. To spoznanje je pouzročilo, da so naše slovenske posojilnice vabilo „Zveze“ na poučen shod z velikim veseljem sprejele in vse brez izjeme odposlale k taistemu svoje zastopnike, katerim se je še pridružilo lepo število drugih domoljubov. Lepo je bilo videti naše priproste kmete, s kolikim zanimanjem so sledili raznim res izvršnim izvajanjem gospodov govornikov in čudili smo se bistroumnosti naših starih znancev g. Reša, načelnika velikovške posojilnice; gosp. Jož. Krauta, načelnika šmihelske posojilnice; g. Mart. Štiha, načelnika posojilnice v Št. Janžu v Rožni dolini, in drugih.

Udeležencev je bilo vseh vkup 64.

C. k. vlado je zastopal tajnik deželne vlade g. vitez Rainer-Harbach.

Točno ob dveh popoldne otvori g. predsednik „Zveze“, inženir Miha Vošnjak, s prisrčnim pozdravom došlih zborovalcev ter ob kratkem razloži namen shoda, ki mu je ta, poučiti in dajati pojasnila na slučajna vprašanja. Nadalje poudarja pomanjkljivost združnega zakona, ki potrebuje, kakor je pokazala mnogoletna izkušnja, nujno poprave, oziroma preuredbe v mnogih ozirih; tako gledé določbe, da sme upnik seči na premoženje posameznega združnika, če smatra posojilnico samo za premalo varno. To se sme sedaj vsled posredovanja vlade zgoditi le, če je popolnoma jasno dognano, da posojilnica zares ne daje zadostne varnosti. S tem je velika nevarnost za posojilnice odstranjena. Dalje naznanja, da je postava za obvezno revizijo (pregledovanje) vseh posojilnic od poslanske zbornice že sklenjena in da je potrjenje od gosposke zbornice brez dvombe pričakovati. Naglašá konečno posebno važnost zaupnosti oseb, katere vodijo posojilnice; kajti od njih je odvisen kredit posojilnic.

Gospod dr. Dečko razpravlja o razvoju slovenskega posojilništva od leta 1873. naprej. Posojilnic, katere so pri „Zvezi slovenskih posojilnic v Celju“, je sedaj 102, ki imajo več kot 36 milijonov kron aktiv (premoženja). Ta ogromna svôta je nam porok sijajne bodočnosti. Koroške posojilnice same izkazujejo do 4 milijonov kron aktiv. Denarja dovolj, da se lahko gre vsakemu posestniku na roke. Varovati ga, da se najmanjša svôtica ne izgubi, to je naša prva in glavna dolžnost. Proč torej z vsakim neredom! Za red pa hoče „Zveza“ skrbeti. To je njen prvi in pglavitni namen. Ker je tudi državi na tem, da se gospodari vestno in previdno, sprožila je obvezno revizijo. Zaradi revizije se združujejo posojilnice v zveze, ki nastavljajo popolnoma izveščane veščake, kojim je jedini poklic revizija, to je dobro in vestno pregledovanje raznih knjig, denarja, menjic itd. Mora pa biti vsaj 50 zadrug, oziroma posojilnic, za jedno zvezo, ali pa morajo biti zdru-

po vsem Rožu in kljub vsem tem ugodnim razmeram ognila se je zgoraj navedena progá karavanske železnice takorekoč glavnega mesta vsega okraja in ga pustila ob strani. Nameravana postranska železnica, ki bi se zgradila od Kaple (pri Dravi) do Borovlj okoli 4 kilometre dolga, bode sicer za prevažanje blaga jako koristna, a za osebni promet ne bode imela mnogo pomena. Kajti iz Borovlj in celega spodnjega kraja ne bodo se ljudje vozili v Kaplo, tam čakali na glavni vlak, ki bo prišel iz Trsta, in potem se vozili še-le v Celovec, temveč hodili bodo spodnji Rožani kakor do zdaj na Žihpolje, kjer bo postaja Čadram, in od tod po železnici v Celovec. Vsekakor pa se delajo tudi v Borovljah priprave, da bodo mogli ljudje izkoriščati novo pridobitev in da ne bode potreba ptujcev, ki bi posneli dobro in sladko smetano, domačinom pa pustili golo kisle mleko.

Delo samo se je, kakor se čuje, že začelo; pri predoru pod Roščico so dosegli globočino 64 metrov. Zidajo se barake za delavce in stanovanja za inženirje, kantine itd. To so še samo priprave, ki se izvršujejo na državne stroške. Nekatera dela so se že oddala, druga oddadó se v jeseni podjetnikom v najem, ki se bodo morali obvezati, dogotoviti predor v zahtevanem času. Takrat pa se bo pomnožilo število delavcev, kakor pravijo, na 1800 do 2000. Tudi ne bode dolgo trajalo in začeti morajo graditi most pod humberskim gradom čez Dravo. Z velikim zanimanjem sledimo vsakemu koraku, ki se stori v tem oziru naprej.

žene vse zadruge jedne dežele. V tem slučaju jih je tudi lahko manj. Naša zveza ima strokovnjaka, ki je za svoj posel povsem sposoben in je dosegel že mnogo koristij. Posojilnice brez zveze podvreči se bodo morale vladnemu revizorju, katerega bo postavila na primer za Koroško deželna sodnija v Celovec. Tudi ta ne bo zastoj delal in najbrže bo še človek, ki ne bo imel srca za naše slovenske zadruge. Njegovo poročilo bo po tem bistveno drugače, nego zvezinega revizorja. Revizor naše slovenske zveze ne bo stikal samo po nepravilnostih, ampak bo skrbel v prvi vrsti tudi za to, da se odpravijo. Revizorja pa zveza nadzoruje, da dela pravilno. — Žalibože da se revizorjevi nasveti prezirajo. Za bodoče bo to drugače, ker bodo po novem zakonskem načrtu šla revizorjeva poročila na ministerstvo, ki bo skrbelo tudi s kaznimi, da se bodo nedostatki po revizorjevem nasvetu odpravili. Pohvalno se pa mora poudarjati, da velikih neredov med posojilnicami naše „Zveze“ ni. — Na predlog gosp. govornika se soglasno pritrđi, da se vloži prošnja na poslansko zbornico za pospešitev zakona o obvezni reviziji. (Občna pohvala.)

Gosp. predsednik je na to naglašal, da bi slovenske posojilnice na Koroškem nikakor ne mogle svoje zveze ustanoviti, in na vprašanje g. Ferjančiča, kaj bode v tem slučaju z nemškimi konservativnimi posojilnicami, ako bodo same sebi prepuščene, ker same ne tvorijo števila 50 zadrug, odvrne, da se nemške konservativne posojilnice lahko združijo v zvezah nemških konservativnih posojilnic v sosednih deželah tako, kakor so se združile slovenske posojilnice s celjsko „Zvezo“. Na ta način bode vsem vstreženo. Sploh pa je po § 3. zakonskega načrta vsaka združitev posojilnic z različnim uradnim jezikom izključena. Torej mi z Nemci nikakor ne moremo tvoriti jedne celote ali združitve, ker bi se v tem slučaju ne mogli posluževati niti svojega materinega jezika in bi drugim na ljubo se morali ukvarjati s tujim nemškim jezikom.

K drugi točki se oglasi g. Reš iz Velikoveca radi oddajanja posojil. Na to važno vprašanje, dá g. dr. Dečko natančna pojasnila ter poudarja, da je za vsako posojilo potreben odborov sklep. Kdor ravna drugače, njega zadene samega vsa odgovornost, ki lahko globoko seže v njegov žep.

G. Jož. Kraut polaga posebno na srce red vsem poslujočim posojilničnim uradnim osebam ter omenja, da so tudi pri šmihelski posojilnici spoznali za potrebno, spraviti se iz svoje lagodnosti, ter se enkrat posvetiti skupnemu in splošnemu delu. Pri tej priložnosti so sedeli vkup celih 12 ur in vse zopet spravili v potrebni red. Tega reda se še danes vsi veselijo. Tako postopanje priporoča tudi vsem drugim posojilnicam, ker kjer se gospodari s tujim imetjem in denarjem, tam se mora delati vestno in previdno.

Gosp. predsednik na to razlaga pravilno ravnanje v tem obziru, poudarjaje prav posebno, da se o vsakem posojilu spiše zapisnik, ki naj se nahaja v vezani knjigi in ki naj nosi vedno vse podpise navzočih odbornikov s pristavkom, kako so glasovali. Navzočih sevó ni treba biti več, kakor jih je za sklepčnost treba. Slučajne takšne hibe iz preteklosti spraviti je pa v odborovo sejo. Tu se bodo dobro naložena posojila gotovo naknadno odobrila; druga pa naj se izterjajo pod odgovornostjo tistih, ki so samovoljno postopali, in ti morajo stati dobri za mogočo izgubo.

Gosp. Legat omenja, da se po nekod premalo upošteva denarni položaj porokov in da se naj pri posojilih gleda v prvi vrsti na kmetško ljudstvo in na zanesljive, dobre poroke.

Gosp. revizor Jošt pozivlja odbornike, da se natančno seznanijo s pravili in združnim zakonom. To spoznanje je prvi pogoj dobremu uradovanju. Od revizorjev se zahteva vse in se dosledno prezira, kaj je njegov delokrog. Njemu se hoče naložiti delo, za katero bi potreboval za vsako posojilnico teden dni, in posojilnic je 102 v zvezi, a tednov le 52 v letu. Revizor ima pregledati le: ali se pravilno uraduje, in mu je naloga, poročati o nedostatkih ter opozarjati na nje. Računskim pregledovalcem je treba vsaj 8 dni pred občnim zborom poslati in dati na pregled sklepni letni račun. A delokrog teh računskih pregledovalcev se premalo uvažuje, in vendar je tako težaven, kakor je važen. Pregledovalec ne sme biti peto kolo, ampak razumen mož, ki svoj posel zastopi in dobro izvršuje. Poslovanje posojilnic se je tekom zadnjih let veliko zboljšalo, čeprav še ne dosega vrhunca dovršenosti. Gosp. revizor razpravlja potem še obširno o drugih pogreških o zapisnikih itd. ter razklada zadevne postavne določbe. (Dobrokljici.)

Gosp. dr. Dečko opomni gledé poslovanja še, da bodi posojilnica posebno previdna tedaj, ako pride prosilec posojila iz okrožja druge posojilnice. Če mu domača posojilnica ne posodi, gotovo posojila vreden ni. Strogo naj se pazi tudi na to, da shranjujeta ključne blagajnice vedno dva odbornika — vsak jednega, ne jeden vse. Gledé

poročstva velja: kdor je porok, ostane porok, dokler ni vrnjeno posojilo. Če pa porok čuti nevarnost, potem mora posojilnica na porokovo zahtevanje zoper dolžnika postopati ter gledati, da se dolg ali izterja ali pa drugače zavaruje.

Na vprašanje g. Mart. Štiha iz Št. Janža v Rožu odgovori g. dr. Dečko, da smejo sodnije v zapuščinskih in kazenskih zadevah poizvedovati za vložen denar. V drugih slučajih poizvedovanja naj se obrnejo posojilnice za pojasnila na „Zvezo“. — Brez vložne knjige se ne smejo izplačevati vloge in brez združnih knjig pa deleži ne. Kdor je izgubil knjigo, mora prositi pri deželni sodniji, da se izgubljena knjiga amortizuje (razveljavi).

Na to opozarja g. dr. Kraut na sledeče: Po novem izvršilnem redu morajo pri prisilni prodaji posestev vsaj osem dni poprej vsi upniki o svojih vknjiženih terjatvah sodniji naznaniti, če želé izplačilo tudi glavnice v denarjih, in po prodaji morajo zopet istotam napovedati celo svojo terjatev z obrestmi in stroški vred. Te vloge na sodnijo, kakor sploh vse, o katerih ne velja postavna izjema, morajo biti s kolekom 1 krone kolekovane, da ne bo kazni, kakoršna se je tuintam posojilnicam že naložila. — Gledé ustanovitve novih posojilnic bi bilo želeli, da se poprej prav dobro preudari, če so krajevne razmere sploh ugodne za ustanovitev in uspešen razvoj nove posojilnice. Nikar se pa naj ne ustvarjajo po nepotrebnem konkurenčni denarni zavodi že obstoječim posojilnicam, tem na škodo in nikomur drugemu na korist. Ne veliko število, ampak krepost naših posojilnic bodi naš cilj! Slabotne posojilnice so brez vpliva in lahko poginejo, kar bi bilo našemu napredku le na kvar.

Tudi gospod predsednik svári pred ustanovitvijo zakonitih posojilnic.

Gosp. dr. Dečko pojasnuje dalje na neka očitavanja, češ da je zveza predraga, in na neko gibanje za izstop iz slovenske zveze, ki se je čisto nepričakovano in brez vse potrebe uprizorilo, da to ni istina, kajti ta malenkost, katero doplačujejo koroške posojilnice k „Zvezi“, ne dosega visokost izdatkov „Zveze“ za koroške posojilnice. Kje je torej povod odstopa od „Zveze“? Da so enaka očitavanja neutemeljena, dokaže takoj tudi še g. revizor Jošt s številkami, omenjajoč, da revizije, ki trajajo pri marsikaterih posojilnicah včasih po več dni, ali pa pota, ki se morajo napravljati na primer iz Celja v Št. Štefan na Zili, ne morejo biti ceni, ampak da večkrat precej več stanejo, nego pa se za stroške računa. Tudi kličejo nekatere posojilnice revizorja za vsako malenkost po večkrat na leto. On pride, spravi vse v red, dá pojasnila in pouk, ukaže, kako naj se dela; a kedar zopet pride, najde vse stare grehe, večkrat pa še nove poleg, in tako ne pride do miru ter mora vedno letati od ene do druge na pomoč. Naj dotičniki sami malo mislijo in se trudijo ter pazijo na red, ki je prvi pogoj dobremu uradovanju, potem bodo lahko shajale in prihranile si bodo vse večje in nepotrebne stroške. Pri tem je pa treba še pomisliti, da bo vsaka druga revizija v prihodnjem času veliko dražja, nego je bila naša „Zvezina“. Torej ne iskati dlake v jajcu, ako v to ni povoda. (Dobrokljici.)

Gosp. župnik Matej Ražun pravi, da na kak odstop ni misliti, ker slovenske posojilnice spadajo k slovenski zvezi, in omenja slučaj, da bi posojilnice v potrebi pri „Zvezi“ dobile na drug način denar, nego navaden dolžnik ali prosilec posojila. Tudi prosi za vsakokratno hitro rešitev takih prošenj.

Gosp. revizor Jošt dá pojasnilo, da so za držki za hitro rešitev iskati največ v tem, da mora po veljavnih pravilih posojilnice enako drugim prosilecem vsakdo dočakati redno, sevó dostikrat počasno rešitev. Posojilnice naj se obračajo naravnost na celjsko posojilnico, ki mora sedaj veljati kot osrednja posojilnica, pri kateri bode redno in vestno uradujoča posojilnica vedno naša pomoči. Ne prosi se pa naj nikoli v zadnjem trenutku, ampak pravočasno! Da se omogoči celjski posojilnici priti drugim na pomoč, naj se jemlje denar od nje le proti menjicam, s katerimi dobi potem ona vsaki čas hitro v vsaki banki zopet denar na razpolago za svojo uporabo.

S tim so bile vse točke dnevnega reda rešene. Pred zaključkom shoda spregovori še gosp. dr. Kraut približno to-le: Pri koncu smo! Nas koroške Slovence veže dolžnost, da se prisrčno zahvaljujemo častitim gospodom iz Celja, ki se niso ustrašili ne dolge poti, ne truda, ter so prišli obogatiti nas s koristnimi nauki. Velečenjenemu g. predsedniku, inženirju Vošnjaku, z vso pravico privedamo častni priimek očeta slovenskih posojilnic, kajti on je taiste prvi kot najlepšo in najplodovitejšo našo cvetko na gospodarskem polju predstavil iz češke zemlje semkaj na domača tla. Njemu ob strani sta vestna delavca tudi po Koroškem dobroznani neustrašeni zagovornik narodnih pravic g. dr. Dečko in zaslužni revizor g. Jošt. Zvezi, ki ima takšno izkušeno vodstvo, naše posojilnice

lahko zaupajo in ostale jej bodo tudi zveste, dobro vedo, da le v slogi je moč. Kdor je zeleno Spodnjo Štajersko prepotoval, ne more se dosti načuditi, koliko koristnega so tamošnje trdne posojilnice za narodno stvar storile. Po mestih, kjer še sedaj oholi nasprotnik našega naroda svojevoljno gospodari, dvigajo se povsodi krasne palače, „Narodni domi“. In vsi so last slovenskih posojilnic. Tu imajo Slovenci svoja zbirališča, da njim ni treba prositi drugod podstrešja. Tu se veselijo in navdušujejo ter shajajo k resnemu posvetovanju in delu. Kako nujno potrebujemo tudi mi koroški Slovenci tak naroden dom! Še smo danes našli prostora za shod v gostoljubnem domu katoliških rokodelskih pomočnikov, za kar bodi na tem mestu izrečena najtoplejša zahvala vodstvu. Ali kako bo v bodočnosti? Tukajšnja trobila nemških lažnaprednjakov so radi današnjega shoda pričeli silno hujskati proti konservativni stranki, ker je nam dovolila zborovanje v tej hiši, za koje ustanovitev se je največ trudil ranjki naš Andrej Einspieler in za katero je tudi mnogo svojega denarja žrtvoval. Vsaj je obče znano, da je na svojo lastno hišo vzel denar na posodo, da je le pomagal temu domu do oživetvenja. Zmirom vpijejo naši narodni nasprotniki, da nam primanjkuje omike, ali na drugi strani nam ti krutorogi še pouka ne privoščijo, čeprav jih niti počenega groša ne stane. To se pravi pravici in svobodi biti v obraz. Tako početje mora vsak dostojen človek obsojati. Vendar s fanatikami se ne pričakajmo, naš odgovor bodi delo, da se kmalu dvigne iz tal „Narodni dom“ koroških Slovencev. — Burno ploskanje in navdušeno odobravanje je sledilo tem umestnim besedam vrlega našega rojaka.

Na to zaključil gosp. predsednik, zahvalivši se vsem došlecem za sijajno udeležbo, ta znameniti shod, pri katerem se ni slišal ne jeden glas nezadovoljnosti z „Zvezo slovenskih posojilnic v Celju“, ampak slišala se je le iz vseh ust zahvala njej za njeno domoljubno in koristno delovanje. Bog jo živi ter nas ž njo v njeni družbi!

Dopisi.

Celovec. (Naši boksarji.) Misijonarji in tudi posvetni časniki so nam lani pripovedovali o besnih druhalih, ki so, kakor bi bile od hudičev obsedene, preganjale kristijane na Kitajskem. Boksarji imajo svoje pobratime tudi v našem nemško-narodnem Celovcu. Zveza slovenskih posojilnic je imela dné 29. avgusta poučni shod v Celovcu, proti kateremu so nemško-radikalni listi takoj rohnili, kakor hitro so zanj zaznali, boječi se za nemški značaj celovškega mesta. Govorilo se je, da bode polom in objavila se je ta vest policiji. Bila je torej skrivnost jasna. Nemci so mislili, da ostanejo zborovalci in duhovniki na večer v Celovcu zbrani in bilo je vse pripravljeno; a posojilničarji so zvečer že odšli. Ko pa gre g. profesor veronauka na pripravnici, dr. Hiebaum, ob 3/4 9. uri zvečer iz stolnega župnišča domov v Eggerjevo pripraviško semenišče, kjer kot prefekt stanuje, vidi v šolskih ulicah pred sebe stopiti moža, ki ga je hitro pogledal, potem stopil nazaj v temo — in zažvižgal! To znamenje je vzbudilo odmev na raznih straneh, boksarji so udrli po raznih ulicah in so zdaj hiteli vkup, ker jim je jeden dal znamenje za gonjo na črno divjačino. Dr. Hiebaum je nevarnost spoznal in prišel leteti skoz Lidmankyjevo ulico, in potem po Kaufmanovi ulici proti domu — za njim kakih 30 boksarjev. Vse to se je godilo sredi mesta! V Kaufmanovi ulici bi ga bili došli, a prišla je iz neke hiše neka ženska. To videvši, so na mah obstali, in on je zbežal nekoliko naprej, boksarji pa so jo vdrli zopet za njim do „Vereinsgasse“, kjer so prišle tri ženske, in zopet je druhal nekoliko odnehala. Med tem je mogel dr. Hiebaum dohiteti do hišnih vrat svojega doma, odpreti je in zopet zapreti. V hišnih vratih ima semenišče izrezano okence in dr. Hiebaum je skozi to okno druhal vprašal: „Ihr Strassenräuber, wie komme ich dazu, von euch überfallen zu werden.“ (Vi poulični roparji, kako pridem jaz do tega, da me napadate?) Druhal pa je rjovel, kaj imate farji z denarjem opravičevati, misleča, da je gospod kak posojilničar; drugi so kleli, da jim je tukaj ubežal izpod rok njihovi plen. Ko so zapazili, da ta duhovnik ni Slovenec, so se polagoma razšli, nekateri so se pa začeli opravičevati: „Sie sind das Opfer eines Missverständnisses“ (Vi ste žrtva pomote), in ko so tudi ti odšli, videl je dr. Hiebaum v ozadju še nekaj mož stati in se zadržali na nje: kdo ste vi in kaj hočete? To so bili redarji, ki so zdaj prišli praviti, da so slišali njegove klice ter so obžalovali, da se je gospodu vse to prigodilo. Boksarje pa so pustili polagoma raziti se! Ko bi se kje kaj takega prigodilo židu, vsa Evropa bi kričala. Pri nas pa bodo oblasti z ramami migale in rekale, kaj moremo? Naš odgovor naj bo, da še bolj požrtvovalno podpiramo narodno organizacijo!

Celovec. (Odpadniška predrznost.) Zadel nas je izredna čast, da se je naš, po svojem zatrjevanju „ugledni“, pa na tem svetu sedaj vendar že precej pozabljeni Košičev Pepe iz Svetne vasi enkrat sam oglasil ter nam dal priložnost, pečati se z njegovo modrostjo, ali bolje norostjo. Preljeli smo namreč po pošti dopisnico z naslednjimi vrsticami in častiti bralci lista naj sami razsodijo, če so take šale spodobne za moža, ki hoče biti akademično izobražen in je poleg tega še c. kr. rezervni častnik naše slavne avstrijske armade, torej kavalir, ki bi moral vedeti, kaj se spodobi zanj. Glasi se tako-le:

An die löbl. Redaction des Blattes

„Mir“

in Klagenfurt,
Wittringer-Vorst. 26.

Lieber Mir!

Wenn Sie nicht bald wieder einen Artikel über mich bringen, werde ich leider gezwungen, für fünfzig mein Abonnement (!) aufzugeben; ich brauche jetzt dringend Reflektoren, da wir vor den Gemeindevahlen stehen. Wenn ich so lange von Ihnen nicht verriessen werde, fällt mein Ansehen bei der Bevölkerung colojal.

Heil!

J. Krassnigg m. p.

Weiglendorf, 21./8. 01.

Ako misli gosp. J. Krasnik, da sme z nami norce briti, kakor s kakim vaškim paglavcem ali s kako predpusno šemo, se zelo moti, in neumnost je, ako pričakuje, da bomo mi delali reklamo zanj, ker političnih mrličev, za katere niti lastni pristaši ne marajo, tudi mi ne bomo k življenju obujali. Kdo je in kaj da premore, to je itak že dovolj znano. Pozna ga vse in najbolje ga poznajo njegovi ožji somišljeniki, ker ti ga sami ne smatrajo več resnim možem. S to goreno svojo slabo šalo je pa le sam potrdil, da ne more biti pri pravi pameti, kajti razsodni ljudje takih neslanih burk s svojimi nasprotniki ne uganjajo. Mi smo ž njim itak imeli zmirom usmiljenje. Ako bi hoteli, raztopili bi mu bili lahko ono maslo, kar ga nosi še na glavi, takó, da bi se mu razcedil po celem njegovem velenemškem telesu; a nam je premalenkosten, da bi se bavili ž njim, zatorej naj mu za danes zadostujejo te vrstice. Morda mu bodo že te pri bodočih občinskih volitvah pomogle do zmage, in če postane potem še župan v Svetni vasi, mu pa želimo, da dobi v roke tudi dobro nabasano občinsko mošnjo, da bode ložeje gospodaril. Konečno opozarjamo g. Krasnika le še na to, da si je „Mir“ naročil dné 15. jan. 1900. l. in plačal za prvo polovico leta 2 kroni, torej je na dolgu za drugo polovico preteklega leta in za prvo polovico tekočega leta še 4 krono, kateri zaostanek naj blagovoli kmalu poravnati, ako hoče list še nadalje prejemati. Mi mu lista o novem letu nismo ustavili, ker smo ga smatrali toli poštenim, da se bode sam spomnil svoje dolžnosti. Toliko za danes. Sicer pa brez zamere in „Heil Krassnigg!“

Uredništvo „Mira“.

Grabštanj. (Samomor.) Danes dné 30. avgusta se je tukaj ustrelil mladi učitelj Pikel, rojen iz Himelberga. Vzel je revolver in ustrelil se v usta, tako da mu je krogla v glavi obtičala. Strel ni bil smrten; zdaj so poklicali dekana, naj ga spove. Ko je gospod prigovarjal učitelju, naj obžaluje svoj zločin, mu je leta odgovoril: „Ich danke für ihre Höflichkeit, aber ich bedauere nur, nicht besser getroffen zu haben.“ (Se zahvaljujem za vašo uljudnost, obžalujem pa le to, da se nisem bolje zadel.) Kako globoko se je brezverstvo ujedlo v nesrečno mladino, da se upa vpričo smrti tako govoriti! Bolnika so odpeljali v celovško bolnišnico. Grabštanju je menda čestitati, da se takega učitelja iznebi.

Medgorje. (Volitev. — Pošta.) Dne 19. avgusta se je pri nas pod nadzorstvom vladnega zastopnika A. Malesinarja vršila volitev v občinski zastop. Med tem, ko so pred tremi leti ob času volitve plavali črni oblaki na nebu, iz katerih so po Cevsovem povelju švigali pogubljivi bliski v našo sredino z gotovim namenom za zmirom jej vzeti življenje, je letos ob istem času vladal blagodejen mir in tihota. Nasprotniki so namreč sklenili volitve se ne udeležiti; posledica temu je bila, da ni bilo agitacije ne terorizma. Kljub temu je od naše strani udeležba bila tako dobra, da je izmed 30 volilcev prvega razreda 17, izmed 37 drugega razreda tudi 17 oddalo glasove; v tretjem razredu je bila udeležba sicer slabša, a primeroma prav dobra. Izvoljeni so jednoglasno stari odborniki; med njimi dva trezna nasprotnika in dozdanji, pa gotovo tudi bodoči naš velespoštovani župan J. Kordaš. Bog živi njega in vse druge odbornike mnoga leta! — Po prošnji našega občinskega zastopništva je c. kr. pošto ravnateljstvo v Gradcu dovolilo vsakdanjo pošto zvezo med Medgorji in Žrelcem po posebnem poštne selu. V to bode ravnateljstvo na leto darovalo okoli 240 kron.

Otmanje. (Iz naše zgodovine.) Čudom bodo se bralci „Mirovi“ čudili, da dobijo pred svoj obraz tudi enkrat kak dopis iz Otmanj. Tam je vendar že vse nemško, bo si marsikateri mislil. A da temu ni tako, to naj dokažeta sledeča dva dogodka. Najprej naj povem, kako se je ravnalo pri nas pri ljudskem štetju. Zapisovalec je popraševal vsakega človeka, če zna nemški. „Freilich, freilich,“ je bil odgovor; posebno ženske so bile ponosne in so se hotele bahati, da znajo, akoravno marsikatera ni znala drugega po nemško ziniti, kakor besedo „freilich“. Na tak način pri nas še jednega Slovence niso našli. Kakor v Otmanjah, tako se je ravnalo skoraj povsodi, ne samo na slovensko-nemški meji, ampak celó v občinah, kjer stanujejo trdi Slovenci. No, na tak način so lahko spravili toliko Nemcev skupaj (hočem reči prebivalcev, ki o bčujejo nemški). Pa dober tek! Zanimivo je poslušati otmanjske Slovence ob nedeljah po službi božji. Pridiguje se seveda v blaženi nemščini. No, pa čujte in poslušajte ter strmite! Po božji službi vprašuje kmet kmeta po slovensko: „Ti, kaj pa so gospod danes prav za prav rekli? Ali si jih kaj zastopil? Ali veš kaj povedati?“ — „Oh! kaj pa bom jaz vedel, pa ti povej,“ tak je navaden odgovor. Ta dva dogodka nista morda izmišljena, ampak sta žalibože bridka resnica. Potem pa tarnajte in tarnajte, kako ljudstvo vedno slabši postaja. Ako hočeš, da ti plevel ne raste na njivi, moraš ga s korenino vred izrjavati. Pridige po naših cerkvah naj bi se tako uravnale, da bi bilo vstreženo na vse strani. Ne moremo umeti, zakaj bi se tem ubogim Slovincem ne smela oznanjati beseda božja vsaj enkrat ali dvakrat v mesecu v njim razumljivem jeziku. Kje pa naj iščemo tolažbe, ako ne v naših božjih hramih? Naj bi se z nami imelo vendar kaj usmiljenja!

Velikovec. (Nemška in električna razsvetljava.) Po pravici se bo moralo imenovati naše mesto „razsvitljeno mesto“, zakaj za duševno in natorno razsvetljavo bo v bližnji prihodnosti pri nas jako dobro oskrbljeno. Tukajšnji krajni šolski svet je prosil za nameščenje desete učne moči na tukajšnji nemški ljudski šoli, tako da bo imela ta šola deset razredov. Dosedanji šesti razred se bo opustil in otroci se bodo ločili po spolih, tako bo tedaj pet razredov za dečke in pet za deklice. Ker se je lani otvorila že meščanska šola za dečke, ki bo konečno trirazrednica, in se poleg tega letos v jeseni otvori tudi meščanska šola za deklice, ki bo tudi trirazredna, se bo torej v par letih tukaj po 16 nemških razredih prodajala luč nemške omike in še bolj zdatno kot sedaj bodo tukaj ponemčevali slovenske otroke. Naprava ove duševne razsvetljave bo stala naše mestne očete prav malo, saj plača stroške za učiteljsko osobje dežela, na merodajnem mestu se pa našim hajlovcem iz znanih vzrokov vse dovoli. Zdjaj so spoznali naši mestni očeti, da je za napredni razvoj našega mesta neobhodno potrebno, da se napravi tukaj tudi električna razsvetljava. V ta namen so kupili v spodnjem mlinškem grabnu posestvo grabenskega mlinarja in Posekarjevo kovačnico; poleg tega je dobilo naše mesto podarjeno tudi Žagelnovo žago, in tako je pridobljena izdatna vodna moč za napravo elektrarne. Elektriko pa nameravajo ne samo porabiti za razsvetljavo, ampak tudi za gnanje raznih strojev, n. pr. za gnanje kladivov v kovačnicah in drugih strojev. Izračunili so, da je v Mlinškem grabnu pridobljena vodna moč tudi ob najnižjem vodnem stanju v zimskem času tako velika, da bo elektrarna dajala elektrike za 1200, da celo, ako se tudi najnovejše Auerjeve in Nerustove iznajdbe porabijo, za 2000 električnih svetilnic, kar za naše razmere več ko zadostuje. Jedna električna svetilnica pa daje toliko luči, kakor 16 sveč skupaj. V okrožnici, katero je nedavno razposlal naš občinski odbor hišnim posestnikom, trdi se, da je razsvetljava, ki seveda mnogo prekosí navadno razsvetljavo s petrolejem, tudi cenejša od razsvetljave s petrolejem. Petrolejska razsvetljava stane, ako svetilnica gori 600 ur na leto, 12 gld., ako 1000 ur, 20 gld.; ako pa gori 1400 ur velja 28 gld. Nasproti temu pa stane električna svetilnica za 600 ur le 6 gld., za 1000 ur 9 gld., za 1400 ur pa 12 gld. Svetilnica sama živi 1000 ur in stane 40 krajcarjev. Vpeljava električne razsvetljave v hiše stane 5 do 10 gld. Oddaja moči stane za jedno konjsko moč na leto samo 75 gld., ko pa nasproti temu z drugimi močmi napravljena konjska moč stane dvakrat ali še večkrat toliko. Naprava elektrarne je zagotovljena, ker se bo vse to delo, kakor tudi naprava novega Hoprijanovega vodovoda, napravilo s premoženjem mestne zadrage (komune), zaradi katerega premoženja je bil svoječasno med starimi in mladimi tak velik prepir. Sploh se je pa za vpeljavo električne razsvetljave oglasilo ne samo veliko trgovcev in gostirjev, ampak tudi mnogo lastnikov zasebnih hiš. Če se bo z napravo elektrarne že letos pričelo, še ni gotovo; najbrže bodo še nekoliko počakali, da se morejo porabiti izkušnje nove celovške električne razsvetljave.

Sv. Neža pri Velikovcu. (Nesreča.) Dne 26. avgusta prigodila se je tukaj velika nesreča. V pijanosti padel je gostac Kolman Aleks pri Jaricu čez dva sezna visoki skedenjski most in se na zadnji strani glave tako poškodoval, da je drugi dan vsled tega umrl. Sodnijska komisija iz Velikoveca je dognala, da je Aleks umrl vsled tega, ker je tako nesrečno padel, da si je pri padcu črepinjo na zadnji strani glave preklal.

Sinčavas. (Nesreča na železnici.) V petek 30. avg. je pozabil na sinški postaji strežaj predstaviti tir. Osební vlak se je ob 9. uri zjutraj pripeljal v hitrem teku in se je zaletel v vozove, poleg skladišča stoječe. En prazen tovorni voz je vlak zagnal v skladišče ter je podrl tako cel vogel hrama ter voz zdrobil; poškodovala pa se je tudi lokomotiva osebnega vlaka. Ker je vlak imel dva parna stroja, je mogel enega takoj odklopiti in peljati z drugim dalje. K sreči se nobena oseba ni poškodovala. Vedno se naglaša, da imajo železnice premalo osebja in odtod toliko nesreč, a ne pomaga nič. V Sinčavi pa je sploh kolodvor popolnoma premajhen; promet je velik, prostora pa nič, tako da morajo vozniki včasih več ur čakati, predno pridejo na vrsto.

Dobrlavas. (V pojasnilo.) Ker izkoriščajo nasprotni listi „golažovo obravnavo“ na vse mogoče načine, hočemo še malokaj v pojasnilo povedati. „Kärntner Wochenblatt“, ki mi je pa prišel po naključju še le te dni v roke, imenuje Apolonijo Matevžič kot razširjevaljico govorice, da je g. nadučitelj Drevo v šoli govoril o golažu; dalje pravi list, da je cela obravnava razkrinkala nekega kaplana, — ob enem pa piše ta list, da se je vedel povzročitelj te besede in te govorice z jezuitsko zvitostjo zakriti. Mi si pa upamo trditi, da bi povzročitelju te besede vsa jezuitska zvitost nič ne bila hasnila, ampak tukaj so morala pomagati še vsa druga sredstva! Res je, da je g. kaplan poklical ne le učenca Heselj-na k sebi v sobo, ampak tudi neko učenko prvega razreda. On si je najbrže mislil, da mu ni treba verjeti obtoženki, še manj pa tožitelju, toraj je imel gotovo pravico si napraviti za-se lastno sodbo o celem zadevi in drugič ima po našem mnenju g. kaplan gotovo pravico in celo dolžnost, poizvedovati o zadevi, ki se tiče njegovega predmeta. Poklical je g. kaplan neko učenko in jo vprašal, če je učil g. Drevo sv. zakramente drugače, kakor stariši, in deklica mu na to odgovori: „Drevo so rekli, da niso tako (namreč golaž) rekli.“ — Dovolj! — Deklica odide potem, ko jej je dal g. kaplan majhno podobico. Nato pokliče g. kaplan Heselja in ga vpraša 7 sv. zakramentov; fant jih našteje. Kaplan: „Ali so g. Drevo tudi 7 zakramentov učili?“ Heselj: „Ja.“ Kaplan: „Govori resnico in jaz ti bom dal zato podobico. Ali niso g. Drevo rekli, da je tretji zakrament golaž?“ Heselj: „Ne.“ Kaplan: „Zakaj se mi lažeš?“ Tedaj ni odgovora, ampak Heselj zarudi, povesi glavo in se smeje. — G. kaplanu je to zadostovalo, on je za-se zvedel, kar je hotel zvedeti, on dá Heselju podobico in ga odpusti. Dekleta g. kaplan ni tako natanko vprašal, ker k temu ni imel vzroka, pač pa je imel vzrok to storiti pri Heselju. Ta je namreč dne 16. marca trem šolarjem četrtega razreda rekel, da je g. Drevo imenoval tretji zakrament golaž, in na zahtevanje 13letnega učenca Rudolfa, naj našteje zakramente tako, kakor g. Drevo, je fant to storil in imenoval tretjega golaž. Zakaj je fant pozneje drugače govoril, kakor prvi teden, tega ne vemo. In vse to vprašanje po g. kaplanu se je zgodilo dne 2. aprila popoldne, toraj tri tedne pozneje, kakor so to otroci doma pravili in vrh tega to ni imelo najmanjšega upliva na celo obravnavo. In kako se je vendar ta malenkost izkoriščala. G. kaplan je dal Heselju le eno podobico v vrednosti dveh vinarjev in kako je to živce nekaterih gospodov razburilo. Kaj bi se bilo še-le zgodilo, ako bi bil obljuboval otrokom čevlje, od katerih je menda že pet parov narejenih, kakor je to baje storil v onem kritičnem — sicer polnem času, ko letajo vsi šolarji bosonogi, nek drug veljaven mož. Je pač tako dandanes, da velja duhovnik kot zagrizen „hujskač“, ki ljudstvo šunta, ako le par besedij spregovori. Vsak drug nasprotnega duha pa velja kot mučenik, ki trpi za svoj stan, če tudi sam kaj zagreši. V celem obravnavi se je posrečilo dognati le razširjevaljico one govorice, ne pa povzročitelja; vendar pa pravi omenjeni časopis, da se je pri obravnavi razkrinkal neki kaplan kot povzročitelj one govorice. Iz ljubezni do pravice zahtevamo: Pred sodišče z njim, ako že razširjevaljica one govorice zasluži kazen 7 dni zapora, tedaj bi bila pač največja krivica, ako bi povzročitelj one besede ostal nekažnovan. In ako dopisnik onega članka v „Kärntner Wochenblatt“-u nima toliko poguma, da bi ga šel tožiti, naj ga toži državni pravdnik, in ko se to zgodi, se nam bo morda posrečilo med drugim tudi dokazati, in sicer ne s težavo, da so vsi trije šolarji, kateri so pričali pri sodnji za g. Drevo-ta, govorili in pripovedovali prvi teden ravno tako, kakor šolarica Matevžič.

Jezerško. (Kakšne so laške pošte. — Češka koč.) Po naključju mi je prišel v roke nemški list, ki v Turinu na Laškem izhaja. Poštni pečat je bil seveda laški, ali naslov popolnoma slovenski: „Naj spr. g. J. J. Št. Ožbalt pri Jezeru; p. Jezero, Kärnten.“ Ta list je prišel točno in v prave roke, ter je iz tega razvidno, da sprejemajo laške pošte brez ovir tudi slovenske naslove na časopisih in pismih. Na Koroškem se pa poštarji, naj si bodo Nemci ali pa Nemčurji, koj mrdijo, če slovenski naslov zagledajo. Se pač vidi, kaka zagrizenost vlada pri naših nasprotnikih. — Obiskal sem nedavno češko koč pod Grintovcem, ki je jako elegantno opremljena; izborna lepa je prostorna sobana in poseben utis so name napravile čaše za pivo, ki so trivoglate. Vino je dobro Dolenjsko in stane pol litra samo 30 kr., dočim stane v Železni Kapli isti enakega okusa 28 kr. Jedilni list in knjigo za tujce bereš v treh jezikih, v češkem, slovenskem in nemškem. Na koči vihra belo-rudeča zastava; toraj ni tu nobenega povoda izzivanju, kakor Nemci v svoji fanatični zaslepljenosti le preradi trdijo, da le hujskajo proti češki koči, v kateri so vsi hribolazci brez razločka narodnosti kar najbolje postreženi. Prostora je v koči toliko, da 30 oseb lahko prenočuje. Ko so naši vojaki letos povodom orožnih vaj čez Grintovec prišli, jih je v njej 60 prenočilo. — Cerkev na Jezerškem so lepe; posebno župnijska mi je vrlo ugajala. Vse so lepo čedne in svetle, kar gotovo k pobožnosti mnogo pripomore. — Sadja je letos prav malo, tujcev pa prihaja od vseh strani vedno mnogo, in lahko se trdi, da je češka koč na Grintovcu za Jezerčane pravi blagor in vir dobrih dohodkov.

Vovbre. (SNEG na gorah. — Ogenj.) Dne 27. t. m. je pri nas hudo deževalo od jutra skoro do poldneva. Popoldan pa smo na Peci, Ojstrecu in na Golovcu videli sneg do drevje meje. Na večer je postalo mrzlo tako, da so se ljudje slane bali. Ker pa je bilo po noči oblačno, ni ajda nič trpela in sedaj prav lepo cvetě, tako da je upati obilnega zrnja. — V sredo dne 28. avgusta popoldne je nastal ogenj pri Tavžiču na Dobrovi. Preden so domači ljudje iz polja prihiteli, bilo je gospodarsko poslopje s hlevom vred že v plamenu, tako da iz hleva nobene živine niso mogli rešiti. Pogorela je hiša in jeden skedenj; le jeden skedenj se je mogel rešiti. Tudi tuk Tavžiča se nahajajoča tukajšnja podružna cerkev sv. Jerneja je začela goreti. Le skrajni požrtvovalnosti naše vovberške in velikovške požarne brambse se je zahvaliti, da se je ta cerkev obvarovala večje škode. V največji vročini morali so namreč že gasilce z brizgalnico kropiti, da niso sami začeli goreti; vstrajali so naši gasilci ves čas na cerkveni strehi in tako daljno razširjanje ognja zabranili, četudi jim je vode primanjkovalo. Tudi ljudje iz okolice so prihiteli na pomoč in gospod baron, lastnik Karbonovega poselstva, je vse posle in še zidarje, ki pri njem delajo, gasit poslal, pa tudi sam se je gašenja pogumno udeležil. Pogorelecem je stanovanje velikodušno obljubil. Pristrčna hvala vsem, ki so pomagali, v prvi vrsti našim vrlim požarnim brambcem. Pri Tavžiču je pa škoda zelo velika; zgorela je razun svinj, ki so bile slučajno na paši, vsa živina, namreč dva konja, tri lepe krave in tri teleta. Tavžič je bil sicer zavarovan za pohištvo za tri tisoč goldinarjev, ali njegova beda je zelo velika, ker je svojo kmetijo še le lani kupil ter je zelo zadolžen, in ker hiša nobenega lesa nima. Govori se, da je neki pijanec šel s smodko v hlev spat in je pri tej priliki ogenj zatrosil ter je bil v nevarnosti, da bi bil sam skoraj našel smrt v plamenu. Da bi le bili naši ljudje bolj previdni.

Šmihel nad Pliberkom. (V slovo!) Težkim srcem moramo danes javiti, da nas je zapustil naš priljubljeni in obče spoštovani duhovni pastir, preč. g. župnik in kn.-šk. duhovni svetovalec Valentin Sumah, ki se je preselil kot komendator na Reberce, v prejšnje bivališče nepozabnega našega narodnega prvoboritelja in sedaj žalibog že pokojnega župnika Mateja Šervicelja. Mnogo let je pastiroval pri nas ter se z vso vnemo trudil tako v spovednici, kakor tudi na prižnici, da je zadovoljeval svoje župljane, katerih srca si je pridobil popolnoma. Pri svojem obitem opravilu kot dušni pastir trudil se je mnogo tudi za našo posojilnico, in sedanja na novo ustanovljena mlekarina je ponajveč njegovo delo. Tudi pri občini je kot nje odbornik in svetovalec deloval mnogo let ter si odlikovanje, ki mu ga je priznala bistriška občina s tem, da ga je v svoji poslednji seji imenovala svojim častnim občanom, popolnoma zaslužil. Želimo mu vse najboljše na novem svojem mestu, na starodavni Reberci, in naj bode preverjen, da nam bode ostal vsem vedno v najboljšem spominu.

Prevalje. (Nov zvon.) V nedeljo dne 25. avgusta se je vršila na naši podružnici v Lešah lepa slavnost. V burnem veselju so obhajali Lešani svoj sejm, med mogočnim gromenjem so požgali 90 kil smodnika in potem preplesali celo noč. Razun veselega sejma pa je privlekla veliko ljudi

tudi še posebna cerkvena slavnost: Blagoslovljenje novega zvona. Na prošnjo obč. svet. Elmajerja je podarila Alpina (Bog ji prizanesi, pri nas je na slabem glasu) pred odhodom svoj zvon leški cerkvi. Prej je torej klical ta zvon delavce v fužino, ter tako vsak dan glasno oznanjal tedanjo slavo Prevaljčanov; zdaj pa vabi pobožne vernike v hram božji, kjer oznanja božjo slavo. Pa preden se je ta „posvetnjak“ odločil za svoj novi sveti poklic, je delal v tihoti in molku v nekem zaprašenem kotu cerkve večletno pokoro. Po tej pokori je bil še le povišan v 37 metrov visok zvonik leške cerkve. Blagoslovil ga je z najvišjim dovoljenjem duh. svetovalec in župnik č. g. Anton Kesnar; azistirali so mu č. gg. Malgaj, Maierhofer in Dragasnik, ki je kot globasniški kaplan pripeljal svoje farane v procesiji, in č. g. Smolej. Gotovo dovolj postrežbe dva centa težkemu zvonu. Na to je bil slovesen sprevod, pri katerem je živahna godba spremljala moleče ljudstvo.

Št. Jakob v Rožu. (Nagla smrt.) Vzel ga nam je Bog, našega, vsem ljubega prijatelja Tomaža. Kar ne moremo si domisliti, da bi bila resnica — in vendar je tako: Tomaža ni več med živimi. Ni dolgo bolehal, le kakih osem dni se ni počutil prav dobrega; posebno želedec ni hotel prebavljati. Še v ponedeljek je bil v Podgradu, v sredo je hlapcu še napovedal delo. Edino slabo znamenje je bilo, da je izgubil pogled — a da je tako nevarno, tega ni slutil nihče. In bila je skrajna nevarnost: že ob 4. uri popoldne v sredo je blagi mož, star še le 35 let, izdihnil svojo dušo. Pogreb v petek bil je velikanski, kakor je tudi žalost po rajnem bila splošna in nepopisna. Žena vdova s četverimi majhnimi otroci — ali si moremo misliti bridkejšo izgubo? Pogreba se je udeležil cel občinski odbor, naša požarna bramba z godbo in brez števila ljudstva; žalovalo pa je vse, ker vsi brez izjeme smo v blagem Matevžu Tomažu izgubili blagega prijatelja in vrlega moža slovenske korenine. Ranjki je bil ud občinskega odbora, ud odborov naše posojilnice in naše mlekarne itd. Kakor ga bode težko pogrešala žena vdova in mladoletni otročiči, nič manj težko ga bomo mogli nadomestiti Slovenci. Bodi mu Bog plačnik za vse žrtve tako za posameznike, kakor tudi za splošni blagor vseh!

Pečnica. (Novi oltar.) Bilo je leta 1872., ko je nek dobrotnik iz Pečnice kupil od predstojništva mestne župnijske cerkve v Celovcu stare velike podobe Kristusa na križu, Matere Božje in sv. Janeza z namenom, da se postavijo v kapelici, ki bi se imela zidati na hribčku blizu tukajšnje župnijske cerkve. Ker pa do zidanja kapelice zavoljo marsikaterih zaprek ni prišlo, postavile so se podobe v cerkev na severni strani. Bile so v revnem stanu, toda to leto so postale njen kinč. Dne 13. avgusta so bile kot novopopravljene podobe blagoslovljene od č. g. dekana Fr. Šaubaha in nedeljo navrh se je opravljala pri tem novem oltarju prvokrat daritev sv. maše. Blagodušnemu dobrotniku g. Križniku v Malenicah pa izrekamo pristrčno zahvalo, ker je volil v ta namen prelepo sveto. Bog mu obilno poplačaj! — Slikarsko delo je prevzel akademičen slikar g. Peter Markovič iz Rožeka. Ono je vse hvale vredno, ker je izvršeno skrbno in natančno. Gosp. Markovič se torej za slikarska dela, posebno še za popravilo oltarjev, cerkvenim predstojništvom najboljše priporoča. Domač rojak je, zatorej zasluži vsestransko podporo. Ne hodimo s svojimi naročili na tuje, ko imamo doma dobre moči na razpolaganje. Svoji k svojim!

Beljak. (Cesarska slavnost in Súdmarkovci.) Dne 18. avgusta, na rojstni dan presvitlega cesarja, bila je v mestni župnijski cerkvi običajna slovesna pontifikalna sv. maša, katere so se udeležili razni cesarski uradi. Slab utis pa je napravilo dejstvo, da so bile v mestu le tu pa tam k večjemu kake štiri cesarske zastave razobešene. Veteranska družba starih dosluženih vojakov udeležila se je tudi polnoštevilo z zastavo in godbo cerkvene slavnosti; popoldne pa je napravila cesarsko slavnost v takozvanem kapucinskiem gozdiču. Godbo so si naročili iz Tirolskega; godci so prišli (iz Abfaltersbacha) v svoji narodni noši z visokimi klobuki, ki so vzbujali povsod veliko pozornost. Seveda so morale biti zunaj na slavnostnem prostoru tudi frankfurterice, ker brez teh ne more biti pri nas nobene slavnosti. — V nedeljo dne 25. avgusta pa je pohitel skoraj cel Beljak rogovilit v Podkloster na súdmarkino veselico ter tam pomagal reševati tako zatirane Nemce. Značilno je, da se nekateri trgovci v takozvanem slovenskem predmestju vsakokrat udeležujejo súdmarkovih zborovanj, akoravno ponajveč od Slovencev iz okolice živijo. Žalostna in stara navada Slovencev je, da sami najrajši podpirajo svoje narodne sovražnike in zatiralece.

Beljak. (Zagrizenost poštnega uradnika.) Kako zagrizeni in nestrpni so nekateri uradniki, kaže dopisnica, katera je nosila slovenski naslov in bila oddana v Žrelec. Slovensko ime Be-

ljak je bilo debelo prečrtano, nemški Villach pa toliko bolj podčrtan. Čeravno ima pošta sama svojo opazko na strani naslova, ki se glasi: „samo za nadpis“, se uradnik tega vendar ni držal in hotel je pokazati svoje sovraštvo do slovenskega národa še s tem, da je zapisal pod naslov: „meines Wissens eine deutsche Stadt“. No, ako ta smrdokavra to misli in ni boljše poučen, naj pa utakne svoj nos enkrat v Beljak, kjer bode vsak dan slišal dovolj slovenski govoriti. Ljubljana na primer je slovensko mesto, pa vendar še nobenemu Slovincu ni padla taka neumnost v glavo, da bi oporekal temu, da bivajo tam tudi Nemci. Butasto glavo tega uradnika bi bilo vredno enkrat malo izrešeti, pa kaj se hoče, ker se skriva in ga ni lahko spoznati. Na vsak način pa mora imeti dovolj časa, da more uganjati take burke.

Beljaška okolica. (Letovišča in — možnja!) Če se kak kraj razvije s časom v kako letovišče, si posebno domači kmet veliko obljubuje. Navadno se mu tudi opisuje v živih barvah, kakšen dobiček bodo tuji posebnosti za njega. Skušnja pa uči narobe. Res, da eden ali drugi tudi kaj prisluži, ali nekaj prodá od domačih pridelkov, v obče pa je škoda večja. Ne samo da se proda zemlja kos za kosom in denar zapravi, večja škoda pride še, ker domačini, posebno posli in dekleta, vidijo pri tujcih razkošno življenje in mislijo, da mora na kmetih ravno tako biti. Če pride človek, ki ne pozna natanko razmer, v tak kraj, misli, da so ljudje sami bogatini, tako se nosijo in živijo. A v resnici so ljudje v večjem številu bogati le na — dolgovi in v razuzdanosti. Nismo ravno nasprotniki tujcev, saj jih posebno veseli celo pametni oštirji niso, a le to bi bilo želeto, da bi kmetstvo ljudstvo ne bilo tako nespametno in mislilo, da mora vse posnemati, kar vidi na tujcih. Mestjan ima svoje posebnosti in naj jih ima, njemu se spodobi; a kmet naj ostane tudi pri svojem stanu, drugače je šemast. Ali veliko ljudij hoče šemastih biti, posebno napete so ženske, ker hote na eni strani gospo igrati, na drugi strani pa morajo vihleti gnojne vile — in ta nespamet je mnogokrat že tudi tujcem v posmeh. — Da pri takem neumnem obnašanju trpi možnja pri kmetu in poslih, je umevno. Pa še v drugem oziru letovišča ne vplivajo dobro na gmetno stanje domačinov. S tujci pride posebno v gostilne grozna dragota. Ker mora pa tudi naš kmet včasih imeti malo razvedrila in iti v gostilno, občuti tudi on, da je pri plačevanju pravi tujec na domačih tleh. Nekaj dražje mora biti, to je umevno, ker traja čas za tujce le nekoliko mesecev, a nekateri, posebno tuji ali privandraní oštirji, so pa tudi že le pravi roparji. Nek gospod, ki je pred kratkem obiskal našo okolico, se je izrazil: „V srednjem veku ljudje niso bili varni pred vitezi-roparji (Raubritter), sedaj je takih še več, samo da ti »moderni« roparji ne gredo na življenje, ampak na — možnjo.“ Od take že res nespametne dragote imajo pa večinoma tudi le oni sami največjo škodo. Ljudje se dajo enkrat ostrižiti — drugič varujejo svojo kožo in možnjo in ne pridejo več. Vsaka reč, tudi prihod tujcev, ima dve strani, in navadno je slabša stran občutljivejša, kakor dobra, posebno ker ljudje tudi hočejo rabiti svojo pamet ter se denarja radi držijo.

Udmat. (Odgovor.) „Kärnt. Nachrichten“ so v št. 65. od 15. avgusta prinesle dopis iz Podravlj, v katerem hoče dopisnik mene smešiti zaradi mojega imena in moje kupčije, na kar pa ne odgovarjam, ker izraža s tem on sam le svojo „omikano“ zlobnost. — Kar se pa tiče mojega fanta in one krščanske ljubezni, o kateri govori v svojem dopisu, mu pa naznanjam, da je to popolnoma moja stvar, kako kaznujem svoje otroke. Jaz se ne kesam in upam, da se tudi nikdar kesal ne bom, da sem rabil pri vseh svojih otrocih šibo, ako so jo zaslužili, in zagotavljam ga, da bo pri meni tudi zanjprej tako. Vprašam ga le, ali nimamo še zadosti potepuhov. Temu nismo mi stariši krivi, pač pa takomenovani in toliko hvalisani sedanji omikani časi in slabi izgledi. Poglejmo kar v bližino in poprašajmo, kje in kakšni so dandanes sinovi pridnih starišev. Slabi so, in zakaj? Ker jim je manjkala pri vzgoji šiba. Po svetu se klatijo in po jetnišnicah se valjajo ter delajo sami sebi in starišem sramoto. Kaj pomaga po toči zvoniti, ako se pa z otroci ni vedelo pravočasno prav ravnavti. Kar pa še dalje trdi o meni v članku, da se je fant odtegnil od doma, to pa ni tako, in resnica je le, da ga je mati zapodila od hiše, ker je pri svojih opraviilih delal vedno ukazom matere nasproti. Ali tak fant ne zasluži šibo in vrata? Da mora kmet in kmečki otroci trdo delati, kdo je tega kriv? Vaš cartani, toli hvalisani „Fortschritt“ in nihče drugi. — Še nekaj imam, gospodine dopisnik, na sre. Sicer ne storim tega rad, ker ne spada h krščanski ljubezni, pa vendar hočem omeniti, da Vas zavidam, ker imate tudi Vi čast biti takozvani „Stiefvater“. Nekoliko študirane mu bi ja vendar tega ne bilo treba. Ali bi ne bilo lepši, ko bi iz krščanske ljubezni prepustili to ime komu

drugemu? Da bi le vsak najpoprej pometal pred svojimi duri, predno išče nepotrebnih smetij drugod. *Ivan Šervicelj, kmetič.*

Ljubljana. (Hmelj na Kranjskem.) V naši deželi je hmeljarstvo neznano in tudi dobri kmetovalci so prisegali na to, da se pri nas nikdar ne udomači. A vendar se je pokazalo, da utegne hmeljarstvo postati lep vir dohodkov, vsaj za ljubljansko okolico. Bivši tovarnar g. Janeš se je pred dvema leti lotil poskusa, udomačiti na ljubljanskem polju hmelj. Ustrašil se ni ne stroškov, ne truda, in danes ima zadoščenje, da se mu je poskus bolje obnesel, kakor je morda sam pričakoval. Zadnje dni je marsikdo pohitel ven na ljubljansko polje, da vidi, kako se dozoreli hmelj trga in suši. G. Janeš je nasadil 3 parcele, ki merijo skupaj 9 oralov, ter sezidal povse novo in pripravno sušilnico. Hmelj je letos izbornu uspel ter je to pač dokaz, da sta svet in podnebje ugodna za hmeljarstvo. Temu gospodu gre torej toplo priznanje, da se je poprijel težkega, a dobičkonosnega hmeljarstva in vpeljal v naši deželi novo kulturo, ki bo v občno korist. Pred dvema letoma se je tudi v Starem Trgu pri Ložu g. notar V. Kolšek začel pečati s hmeljem. Tudi njemu so se poskusi jako dobro obnesli, in letos je neki posestnik, kateri se je pri gornjem gospodu v hmeljarstvu izučil, zasadil že preko 10 oralov hmelja. — Bodi dalje omenjeno, da je na Spodnjem Štajerskem že pred kakimi 30 leti začel znani rodoljub Hausenbihler na svojem posestvu saditi to koristno rastlino. Poskusi so se dobro obnesli, in ko je bil prepričan, kako dobičkonosna je hmeljereja, začel je v tem poučevati svoje rojake. Koliko je dosegel s tem, da je navduševal svoje sodeželane za hmeljerejo, naj povedó številke. Povprečno se je pridelalo vsako leto do 3000 metr. stotov; prva leta manj, pozneje pa toliko več. In ker se prodaja meterski stot hmelja po 200 kron, skupilo se je torej zanj do 600.000 kron na leto. V teh 30 letih je prišlo samo v savinjsko dolino za hmelj nad 18 milijonov kron, kar je gotovo lepa svota. Iz tega je razvidno, koliko se dá doseči povsod, kjer se umno in na razne načine poskuša povišati dohodke kmetij. Ali bi ne bilo umestno tudi pri vas na Koroškem poskušati s hmeljerejo; gotovo bi se obnesla, vsaj imate tudi lepe solčne doline in zmerno podnebje. S tem bi bilo izredno pomagano vašim kmetovalcem, in marsikateri, kojemu že sedaj morda tesna hodi, bi si pomagal do boljšega blagostanja.

Novičar.

Na Koroškem.

Duhovnih vaj v Marijanšču, katere so trajale od 26. t. m. popoldne in do 30. t. m. jutraj, se je udeležilo letos 70 gospodov, in sicer 34 slovenskih in 36 nemških duhovnikov; njim na čelu eksceleucia mil. g. knezoškof dr. Jož. Kahn in mil. g. prošt Lambert Einspieler.

Menjala sta službe z dovoljenjem c. k. deželne vlade deželnovladni tajnik v Beljaku gospod Rudolf baron Myrbach pl. Rheinfeld in gospod dr. Viljem Klebel, deželnovladni tajnik in lokalni komisar za agrarne operacije v Celovcu.

Najdena utopljenka. V Bistrici na Dravi so dobili v vodi truplo Barbare Thalman, ki je pri Gorenjem Dravogradu padla v vodo.

Zveza beljaških Germanov „Moltke“ se je prostovoljno razšla. Heil!

Po slovenskih deželah.

Volitve na Kranjskem. Sedaj je za deželnozbornske volitve na Kranjskem za kmečke občine razglasila tudi národno-napredna stranka svoje kandidate, ki so naslednji: 1. Za okraj Kamnik-Brdo: g. Feliks Staré. 2. Za okraj Radovljica-Kranjska gora: g. Iv. Čop. 3. Za okraj Postojna-Logatec-Senožeče-Lož-Bistrica-Cirknica: gg. Fr. Arko in Mat. Ambrožič. 4. Za okraj Vipava-Idrija: Ivan Božič. 5. Za okraj Novomesto-Kostanjevica-Krško: g. Iv. Globočnik. 6. Za okraj Trebnje-Višnja gora-Žužemperk-Mokronog-Litija-Radeče: gg. Jan. Bukovec in Fr. Zupančič. 7. Za okraj Kočevje-Ribnica-Velike Lašče: g. Fr. Višnikar. 8. Za okraj Črnomelj-Metlika: g. Fr. Šetina. — Za volilna okraja ljubljanska okolica in Kranj-Škofja Loka pa ni postavila kandidatov, kakor tudi ne bode nasprotovala katol.-národnima kandidatom gg. Košaku in Pakižu, ki kandidujeta v dolenskih kmečkih občinah. — Volitve se vršijo dné 12. t. m. ter bode boj, kakor vsa znamenja kažejo, med kat.-národno in národno-napredno stranko vroč in hud.

† **Grof Fran Coronini,** bivši goriški deželni glavar, predsednik poslanske zbornice na Dunaju in bivši predsednik takozvanega Coroninijevega kluba, je umrl po kratki bolezni dné 25. avgusta v Št. Petru pri Gorici, star 68 let. Njegov oče je bil odgojitelj našega cesarja.

Umrla je v Ljubljani gospa Ana Zarnik-ova, vdova prvoboritelja Slovencev, dr. Valentina Zarnika. Bila je velika dobrotnica ubogih. Lahka ji zemlja!

Rudnik za živo srebro se opusti pri sv. Ani pod Ljubeljem, kateri že od leta 1762. obstoji. Pač se je že prej z delom večkrat prenehalo, a se je sedaj vendar že 30 let neprenehoma delalo. Žalostno je, da se ta rudnik opusti, ko so dohodki še precej izdatni. Tako se je na pr. v zadnjih 25. letih pridelalo 2700 meterskih stotov živega srebra v vrednosti 1½ milij. kron.

Tovarna za lesno volno v Pamečah pri Slovenjem Gradcu je docela pogorela.

Pomiloščen ljudožere. Viničar Fr. Bratuš, kateri je svojo 12letno hčerko umoril, razsekal in spekel ter nekaj koscev snedel in je bil vsled tega obsojen na smrt, je sedaj od presviti. cesarja pomiloščen na dosmrtno ječo.

Križem sveta.

Državni zbor se baje snide 20. oktobra t. l. V zimskem zasedanju državnega zbora hoče vlada rešiti samo proračun za l. 1901. in 1902. ter nagodbo z Ogersko. Sodeč po tem vladnem programu, ne bo ostajalo prav nič časa za razpravo o drugih predmetih. Že razprave gledé nagodbe bodo gotovo vzele obilo časa, ker se ne bodo mirno vršile.

Češki deželni zbor je bil dné 25. avgusta razpuščen in so razpisane nove volitve na podlagi direktne volilne pravice za kmečke občine na dan 8. oktobra, za mesta in industrijske kraje na dan 11. oktobra, za trgovsko in obrtno zbornico na dan 14. oktobra in za veleposestvo na dan 15. okt. t. l.

25letnico biskupovanja obhajal je 27. avgusta prevzv. gosp. nadbiskup zagrebški dr. Juraj Posilović.

Nevihla na Reki. 26. avgusta bila je na Reki strašna nevihta. Trajala je le pol ure, a napravila veliko škodo. Nekega moža je vrgla pod kolesa vagona, ki ga je popolnoma zmečkal, in odnesla v morje streho skladišča avstro-ogerske družbe. Uničila je vse nasade in izruvala mnogo dreves. V luki sta se potopili dve ladiji, a ni nihče utonil.

Katoliški shodi so se vršili pretekle dni v Kromerizu na Moravskem, v Litomericah na Češkem in v Osnabrücku v Nemčiji. Te dni se vrši nemško-katoliški shod v Olomucu. Proti nesramnim napadom pristašev Wolfa in Schönererja je to pravi odgovor. — V Kromerizu je med drugim govoril dr. Hruban o „Ciril-Methodovi ideji“, to je o zvestobi nasproti katoliški cerkvi. V Litomericah je imel g. Keilman govor o krščanski družini in v Osnabrücku so nastopali stari vrli bojevniki katoliške stranke. Dr. Tvimborn je naglašal, kako se agitacija za „proč od Rima“ tudi v Nemčiji širi, in kako politične nasprotnike katoličanov vodi le sovraštvo proti veri. Drugi govorniki so govorili o nemških misijonih; na shodu „katoliškega ljudskega društva“ je govoril poslanec Gröber o veri in kulturi, in stari voditelj nemških katoličanov, dr. Lieber, pa je govoril o bodočnosti, kako treba širiti katoliška društva itd. Vsi shodi so bili mnogobrojno obiskani, govori izvrstni in navdušenost velika.

V turških državah blagajna vlada velika suša. Uradniki že več mesecev nikake plače niso prejeli, dočim vzdržuje turški cesar 360 bab.

Na Kitajskem so se pričeli, kakor poročajo belgijski misijonarji, boksarji zopet gibati. Tudi vlada tamkaj silna lakota.

Naša gospodarska organizacija.

Gospodarska zadruga v Sinčivasi.

1. Veliko dela. Gospodarska zadruga je zdaj zopet v popolnem delovanju. Predzadnje sredo so kmetje v enem dnevu dovozili čez en vagon leče; oves in rž nista šteta. Ker je letos, hvala Bogu, še precej dobra letina, bi bilo želeto, da se v Sinčivasi dovažanje nekoliko razdeli na razne dni v tednu, sicer postane delo za hlapce prehudo. Morebiti bi tudi kmetje, ki dovažajo, vzlasti mlajši možje, mogli pri prekladanju svojega žita malo pomagati. En hlapec nam je prejšnjo sredo že ubežal, ker mu je bilo delo prehudo.

2. Sejte dobro seme. K setvi bi naše zadrugnike opozorili, da bo treba skrbno paziti na seme. Sicer ljudje svoja semena že precej trijerujejo, ali stoklasa s trijerjem ne gre proč; treba dobrega vetnega mlina, ki ima močno sapo. Letos bi na primer lahko svojo rž sproti prodajali vojaščini, a vojaško oskrbníštvo je ne sprejme zaradi premnoge stoklase. Torej bo treba rž najprej pustiti čez trijer in potem djati še na vetni mlin.

3. Drago sukno. Na naše zadnje naznanilo o vetrinjskem suknu moramo še poročati, da se je nekdo oglašil, misleč, da se dobi po 3 krone meter! Ljudje bi morali vendar vedeti, da stane že dvojno široka bombaževa tkanina meter 3 krone. Blago se mora ne le po daljavi, marveč tudi po širjavi meriti. Zagotavljati moremo, da bo vsak dobil sukno po najnižji ceni, kot je mogoče, a vetrinjsko

sukno je zavoljo svoje dobrote nekoliko dražje, kakor druga sukna, zato je pa lepše in trpežnejše. Ko se ga bodo ljudje navadili, prepričani smo, da moravskega sukna ne bodo več kupovali.

4. Volna. Z vetrinjsko tovarno smo se zdaj znova dogovorili o prejemanju volne. Popred je tovarna hotela, da volno preberemo in po vrstah različno plačujemo. Zdaj smo se zopet zjedini na počezno ceno in bomo volno zopet sprejemali, če je ljudje kje drugod ne morejo boljše prodati, kakor pri nas. Volna mora biti dobro oprana in popolnoma suha; resaste volne starih ovac tovarna ne jemlje; taka je le še za koece. Take volne za druga ne vzame. Naj se porabi torej doma za nogavice itd.

5. Fižol. Naše kmete, še bolj pa zadruga ne Kranjskem, bi opozorili na dejstvo, da je zdaj že ruski fižol na beneškem trgu in ameriški v Parizu, in sicer po izredno nizki ceni, za 1½ krono (50 kgr) nižje, kakor druga leta. Torej bo letos pri sprejemanju treba s cenami nazaj držati, ali pa poprej prodati. Ker ima fižol, enako je pri leči, prve tedne najboljše ceno, bi morali pač kmetje-zadružniki že ob času, ko je pridelek še na polju, ali vendar že zunaj nevarnosti, k zadrugam priti in povedati: toliko fižola pripeljem jaz, in se zavežem, da ga pripeljem. Potem bi ga zadruga mogle prodati, predno ga imajo v rokah; dobile bi boljše cene, ne bi bile s prostorom v zadregi, ker se blago takoj lahko odpošlje, kedar ga je za vagon vkup, in vrh tega bi bilo treba manj denarja za promet. Prej ko se kaj prodá, precej je zopet denar tukaj. Do zdaj še ljudje do zadrug nimajo menda toliko zaupanja, da bi jim ceno prepustili; polagoma bodo stvar spoznali boljše.

6. Oskrbovanje vojaščine. Zdaj je tudi že država zadrugam prišla nekoliko nasproti; dosegli smo, kar je na Nemškem že davno vpeljana, da bo vojaščina žito po tržni ceni nakupovala od producentov, kmetov, in zadrug. Zdaj se ne bo več treba zavezati za celo leto, kakor je bilo poprej treba, marveč, vsakdo lahko ponudi vsaktero množino rži in ovsa. Na mesec se potrebuje v Celovcu 4 vagonov ovsa in dva vagona rži. A blago mora biti lepo; rž mora tehtati 69 kgr en hektoliter (5 škafov), oves 41 kgr, v rži sme biti 2,5% smetja, v ovsu 3,5%. Nekateri kmetje imajo v svojem žitu več kot 10% smeti; če mu v vrečo pogledaš, najdeš vse notri, le kmeta ne. Torej čistite seme in vejte močno, da dobimo v vojaščini stanovitnega kupca. Sevé da tudi vojaščina denarja ne bo za nami metala; tekmovali moramo z drugimi ponudbami, in več kot je tržna cena oskrbnik ne sme plačati. Bolje nam vojaščina ne more nasproti priti; zdaj je naša skrb, da ji ponudimo dobrega žita po primerni ceni.

Zadružništvo. List naše koroške kmetijske družbe objavil je račun liberalnega skladišča v Velikovcu. Blagajnični konto te zadruga kaže sledeče številke: 1. Cassarest (Gotovina v blagajnici) 946 kron. 2. Erhaltene Capitalien (Prejeti zneski) 6341 kron. 3. Eingänge in laufender Rechnung (Dohodki v tekočem računu) 4000 kron. 4. Behobene Einlagen (Vzdignjene vloge) 35.223 kron. 5. Verkauf (Prodaja) 33.908 kron. 6. Rückverrechnete Anzahlungen (Povratno zaračunjena naplačila) 105 kron. 7. Betriebseinnahmen (Upravna glavica) 3468 kron. 8. Verschiedene Einnahmen (Razni dohodki) 1048 kron. Vкуп 86.031 kron. Posameznim točkam pustimo nemški naslov. Kaj pa je „Erhaltene Capitalien?“ Radi bi to vedeli. — Na žito so izplačali 37.000 kron, in skupna svota stroškov je nategnjena na 86.000 kron! Torej malo da ne 3 krat toliko, kot so bistveni stroški zadruga. Menda je društvo hotelo le izkazati prav velik promet, — kup slame a malo zrnja.

Sinška zadruga je v prvi račun vzela tudi dva meseca iz l. 1899, zato moramo velikovškemu računu tudi pristeti konto l. 1899. in potem primerjati. V obeh letih so prodali Velikovčani žita za 44.000 kron, temu nasproti je prodala naša zadruga za 90.000 kron. Žitni promet se je vršil tako:

V Velikovcu (Nemškutarji):		V Sinčivasi (Slovenci):	
ovsa	22 vagonov	38 vagonov	
rži	5 „	4 vagonov	
pšenice	2 vagona	8 vagonov	
ajde	3 vagonov	9 vagonov	
ječmena	1½ vagona	½ vagona	
detelje	8 metercentov	1 vagon	
leče	—	6 vagonov	
fižol	½ vagona	2 vagona	

Zadruga v Sinčivasi je tudi podpirala domače mlinarje. Zmlelo se je moko in prodalo: ajde 90, pšenice 82, rži 50 meterskih centov.

To je še le začetek; brez dvojbe se bo pozneje vedno več mlelo. — Letošnje leto za lečo skoro ni dobiti odjemalcev, tako da nima cene. Vzrok temu je, da ni mogoče, popred sklepati kupčije. Leto je pri nas sploh pozno; ljudem je dež še delo branil in konečno tudi delavcev ni dobiti. Tako

smo najmanj 14 dni zaostali in ruska konkurenca je menda konsumente že oskrbela. Imeli smo popred dobre ponudbe, a ne moremo sklepati, ker se cena nikakor ne vé popred. In če bi bil kdo desetico več ponudil, kakor zadruga, bi ljudje ne bili zadovoljni. Veliki posestniki bi morali, kakor čudno se to že sliši, a pametno je vendar, pridelke vsaj deloma prodati, predno so že poželi. Pri takem prodajanju je producent vsaj za toliko na boljšem, da ne ponuja blago tedaj, ko se konsumu tisto ponuja od vseh strani. Sevé da se mora pridelek popred le tedaj prodati, če se ponudi kupčija, pri kateri kmet more reči, tako lahko dam. Če poštene ponudbe ni, potem še zmirom lahko čaka. Pri stročnini, ki se navadno prodaja v daljne kraje, bi cena pri zgodnjem prodajanju skoraj vselej bila za par sto kron pri vagonu boljša, kakor je pozneje, ko po blagu ni več dosti vprašanja, in ko se morajo nekatere tvrdke že prositi, da ga še vzamejo.

Tržne cene.

V Celovcu, dné 29. avgusta 1901.

Ime blaga	na birne		na hektolitru		Prignalo se je
	K	v	K	v	
pšenica . . .	10	5	12	56	— konj
rž . . .	8	83	11	4	1 pitani vol
ječmen . . .	—	—	—	—	42 vprežnih volov
oves . . .	5	—	6	25	2 junca
ajda . . .	7	5	8	81	78 krav
tursica . . .	8	20	10	25	— telica
pšeno . . .	15	20	19	—	— pitanih svinj
proso . . .	—	—	—	—	— prascev
krompir . . .	—	—	—	—	
leča . . .	—	—	—	—	

Pitani voli so po — K do — K, vprežni voli po 118 K do 216 K, krave po 180 K do 270 K.

Sladko seno je meterski cent po 4 K 60 v do 5 K 20 v, kislo seno po 3 K — v do 4 K 60 v, slama po 3 K 20 v do 3 K 80 v.

Promet je bil srednji, kupčija slaba.

Velikovec, dné 28. avgusta. Prignali so: 171 volov, 85 krav, 7 telic, 8 telet. Cena za pitano živino 60 do 64 kron, za vprežno živino 56 do 60 kron za meterski cent žive vage, 5 koz, 38 ovac. Promet je bil slab. Trgovanje s svinjami se je ustavilo.

Listnica uredništva.

Gospodu poročevalcu iz *Skočidola*: Ne moremo verjeti tega, kar trdite v svojem poslanem dopisu, da bi bil nek gospod, ki se je do zdaj kazal vedno odločnega Slovenca, na zadnjem običnem zboru posojilnice v Klečah, ki se je vršil dné 30. junija t. l., izustil besede: „narodnost je za n d . . k; denar, denar, to je prava narodnost“. Ako nam morete to potrditi še z nekaterimi pričami, potem bomo ustregli Vašej želji ter brez pardona svetu objavili dotičnika s polnim imenom, ker je res tako, kakor trdite, „da, ako se bodo širili taki nazori med ljudstvo, bode zavrglo vse druge vzore ter pričelo drviti samo za denarjem in bode konečno še na Boga in nebesa pozabilo.“ — Družega dela Vašega dopisa gledé neke Dunajčanke pa mi ne razumemo prav in bi tega v našem listu tudi ne mogli priobčiti. To so osebnosti, ki niso za javnost in nas nič ne brigajo.

Vabilo.

Odbor Št. Jakobske posojilnice vabi vse ude na

letni občni zbor

dné 22. septembra t. l., ob 3. uri popoldne, v posojilnični hiši „Narodni dom“ v Št. Jakobu.

Vspored bo:

1. Poročilo tajnikov.
2. Poročilo blagajnikovo o letnem računu.
3. Poročilo računskih pregledovalcev o računu ter o razdelitvi čistega dobička.
4. Razprave o raznih nasvetih.

Odbor ob enem naznanja, da se je posojilnica vsled sklepa izvanrednega običnega zbora izpremenila v zadrugo ter je že vpisana v zadržni register. Pri tej priložnosti je tudi izpremenila svoja pravila, katere je dobila pri odboru. Nova pravila so postala veljavna z vpisom v zadržni register in se bode občni zbor vršil po določenih novih pravilih.

Št. Jakob v Rožu, dné 1. septembra 1901.

Mat. Ražun, načelnik.

Tovarna za kmetijske stroje.

Kdor potrebuje kak kmetijski stroj, naj se obrne naravnost na tovarno

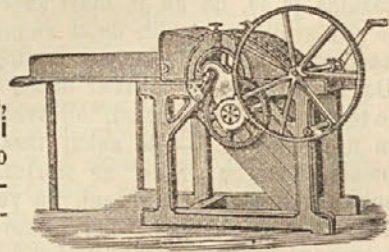
Konrada Prosch-a,

v Celovcu, Adlergasse šte. 19.

nasproti c. kr. kmetijske družbe,

kjer se dobijo najnovejše mlatilnice, slamoreznice, gepeljni in razni drugi za kmetijstvo potrebni stroji ter tudi taki vodovodi, ki sami vodo gonijo iz globoko ležečih studencev na zemljišča, katerim vode primanjkuje. (Glej podobno na levi strani.)

Cenike pošilja zastoj.

Loterijske številke od 31. avgusta 1901.

Gradec 28 24 79 77 1

Dunaj 39 71 51 18 73

Današnja številka obsega šest strani.

NAZNANILA.

Kmetija,

obsegajoča 16 oralov (40 birnjev) posetve, 9 oralov gozda in s pravico na gmajni za občinsko pašo, z zidanim poslopjem, ki je v dobrem stanu, se prodá pod ugodnimi pogoji. Cena 4300 gld. ali 8600 kron. Več pové Jožef Mežnar p. d. Ravnik v Račičah, pošta Velikovec na Koroškem.

Za naročevanje cerkvenih čipk pripoznana je najboljša tvrdka Teodor Günther v Bohdalu (Gottesgab) na Češkem.

C. kr. kmetijska družba za Koroško naznanja, da se bodeta napravila v tem letu 1901 na Koroškem

dva semnja za plemensko govejo živino,

in sicer za pincgavsko-belansko pasmo dné 18. septembra v Mölbrücken-u, postaja južne železnice Sachsenburg, in za marijadvorsko-lavantinsko pasmo dné 23. septembra v Št. Salvator-ju, postaja državne železnice Brež (Friesach). Prignati bo uradna tržna komisija dovolila samo **bike, krave in telice čiste pasme.**

Pojasnila daje c. kr. kmetijska družba v Celovcu, živinorejska zadruga „Lurnfeld-Sachsenburg“ in kmetijski okrajni odbor v Brežah (Friesach.)

Prodá se novo sezidana hiša

v Selah pri Podkrnosu, z gospodarskimi poslopji vred, ki ima 18 oralov njiv, 8 oralov travnikov, 5 oralov gozda in stoji na lepem kraju. Posestvo je oddaljeno od Celovca 1½ ure in se prodá iz proste roke zaradi bolezni posestnikov. Več pové posestnik Janez Kutnik v Selah, pošta Žrelec (Ebenthal) na Koroškem.

Leonardo de Pauli,

kamnosek,

Velikovec, glavni trg šte. 16

se priporoča za izdelovanje

spomenikov, nagrobnih kamenov in plošč, stopnic, durnikov, stebrov vsake velikosti, namiznih plošč iz kararskega mramorja itd. Popravlja po ceni in solidno nagrobne kamne in napise.

Na 10 let se dá v najem, oziroma se tudi prodá

Mallejeva kmetija

v Gornjih Vogličah pri Gozdanjah.

Radi obilne krme in sadja se ista večjemu živino in sadjereju toplo priporoča. Pri hiši se nahaja tudi domači mlin in kovačnica; v kuhinjo in hlev je napeljana voda. Vsa poslopja so popolnoma v dobrem stanu. Vsega zemljišča je blizu 69 oralov. Cena po dogovoru. Več pové posestnik

Janez Vospersnik

v Gornjem Jezercu, pošta Vrba ob vrbskem jezeru.